

TRGOVAČKI SUD, Marseille

Presuda od 15.II 1963.

Sté Knudsen et Renou et Cie c/a
Cie générale transatlantique et
Entreprise maritime et commerciale

Prijevoz stvari morem - Viša sila - Lock-out - Odgovornost broдача i slagača s kojim se brodar redovito služi - Brodar se ne može pozivati na lock-out kao višu silu ako je mogao za iskrcaj angažirati drugog slagača - Slagač koji je prisilno otpustio radnike, a koji redovito obavlja poslove za jednog broдача, primaocu je direktno odgovoran za naknadu štete koje je prouzrokovana zakašnjelim iskrcajem radi lock-out-a

Naručitelj je broдарu predao na prijevoz teret rajčica. Kad je brod stigao na odredište, rajčice nisu mogle biti odmah iskrcane, jer je slagač, kojega je brodar obično upotrebljavao za iskrcaj, primjenio lock-out i prisilno otpustio sve radnike. Radi 4 dana zakašnjenja iskrcaja jedan dio tereta se pokvario. Naručitelj, koji je ujedno bio i primalac, tuži broдача i slagača za naknadu štete.

Broдар se poziva na višu silu, jer da je lock-out općenito priznat i u zakonskim propisima kao viša sila za koju on ne odgovara.

Sud je tuženike obvezao, i to svakog na plaćanje polovine štete. Razlozi suda su u bitnim crtama slijedeći:

U konkretnom slučaju ne radi se o višoj sili. Za taj pojam pretpostavlja se nepredvidjena i neotklonjiva nemogućnost izvršenja dužnikove obveze. Takvim se ne može smatrati lock-out, ako je u postupku utvrđeno da je odnosne prigode bilo slagača koji su radili i koji su bili spremni prihvatiti sporni iskrcaj. Broдар je, znajući laku pokvarljivost tereta, bio dužan iskrcati robu pomoću slagača koji su radili. Činjenica da je drugotuženi bio njegov stalni slagač, nije ga spriječila da se obrati nekom drugom slagaču koji nije primijenio lock-out.

Što se pak tiče tuženog slagača sud ga smatra odgovornim, jer je on svojim lock-out-om povrijedio obvezu iz opće punomoći koja ga veže s prvotuženim za iskrcaj svih njegovih brodova, pa je prema tome i na njega pao dio odgovornosti za štetu. Tuženik se neopravdano poziva na to da on nije u odnosu s tužiteljem, jer je danas općenito zauzeto stajalište da je broдар direktno vezan s korisnikom prijevoza bez obzira na ugovorne odnose.

/DMF, 1964, str. 165/

Odgovornost slagača za neizvršenje ugovornih obveza prema brodaru

U pogledu brodarove odgovornosti čini nam se da je stajalište gornje presude potpuno opravdano. Stvarno se nije radilo o višoj sili. Ne bi se mogli složiti s presudom u dijelu koji se odnosi na slagača. U sudskoj praksi danas još nije konačno zauzeto općenito stajalište o direktnoj odgovornosti slagača prema korisnicima prijevoza. Direktna odgovornost slagača može se braniti isključivo na temelju vanugovornog odnosa, tj. na osnovi činjenice počinjene štete. Svaki onaj koji je svojom krivnjom prouzrokovao štetu, odgovoran je vlasniku odnosno ovlašteniku, bez obzira na bilo kakav ugovorni odnos. Polazeći sa stajališta ugovornog prava teško bi se mogao osnovati neposredan odnos između slagača i korisnika prijevoza. Ovo zadnje stajalište zauzima i VPS SR Hrvatske u svojoj presudi od 14.XII 1963. /v. br.21, str.44 ovog časopisa/. I jedno i drugo shvaćanje ima svojih opravdanih i pravnih i stvarnih razloga. Kod vanugovornog odnosa radi se o deliktu. Za delikt je načelno potrebno ili da je šteta nastala aktivnim djelovanjem, ili pak propustom općenite dužnosti. Ako je šteta nastala aktivnim djelovanjem, tada nema nikakvog posebnog problema. U ovu skupinu treba ubrojiti i propust nastao u vezi s aktivnim radom. O propustu općenite slagačeve dužnosti da kroa ili iskrcava teret moglo bi se raditi samo onda kada bi on na tu djelatnost bio obvezan pozitivnim propisima, ili kada bi se u tom smislu izričito u javnoj formi obvezao "erga omnes". U slučaju koji je bio predmet raspravljanja gornje presude nema ni jedne ni druge pretpostavke. Slagač je na rad bio obvezan isključivo na osnovi ugovora sklopljenog s brodarom. Prema tome ne može se ni govoriti o njegovom vanugovornom deliktu. Povrijedio je samo svoju ugovornu dužnost prema jednoj jedinosti osobi - brodaru. Da li iz ove povrjede može nastati kakav zahtjev u korist treće osobe koja s odnosnim ugovorom nema nikakve veze? Čini nam se, barem što se našega građanskog prava tiče, da ne može. Iz povrjede ugovornih obveza nastaje zahtjev samo za protivnu ugovornu stranku. Treće osobe mogu steći zahtjev samo na osnovi oesije od vjerovnika iz ugovornog odnosa. Kod delikta postoji pravna dužnost koja veže počinioca štete s oštećenikom. U ugovornom odnosu te veze nema, pa prema tome nema ni zahtjeva. Stajalište gornje presude ne samo da se ne može pravno braniti, nego i može stvarati za slagača veliku pravnu nesigurnost. Sud svoje mišljenje nije detaljnije obrazložio, pa se ne mogu ni analizirati njegovi razlozi. Stajalište je svakako interesantno i zaslužuje pažnju, osobito obzirom na eventualnu mogućnost da naši brodari dođu u istu situaciju.

B.J.